

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Buitenlandse Zaken
De heer drs. A.G. Koenders
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 27 september 2016

betreft Schriftelijke vragen inz. JOIN (2016) 31 final over EU-breed strategisch kader voor steun aan hervorming van de veiligheidssector

ons kenmerk 159931u

Geachte heer Koenders,

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) heeft met belangstelling kennisgenomen van de Gezamenlijke Mededeling van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid (hierna: HV) getiteld "Elementen voor een EU-breed strategisch kader voor steun aan de hervorming van de veiligheidssector" (JOIN (2016) 31 final) d.d. 5 juli 2016. De leden van de fracties van **D66, SP, VVD, PvdA en OSF** wensen hier nog enkele vragen over te stellen.

De leden van de fracties van **D66, VVD, PvdA en OSF** stellen vast dat de hervorming van de veiligheidssector (hierna: SSR) in (post-) conflictlanden en fragiele staten veelal een voorwaarde is voor grotere veiligheid en het op de langere termijn bereiken van duurzame stabiliteit. Daarmee is SSR ook dikwijls een onderdeel van de exit-strategie uit landen waarnaar de internationale gemeenschap, inclusief de EU, civiele en/of militaire missies heeft gestuurd. Deze leden hebben daarom met belangstelling kennis genomen van de betreffende gezamenlijke mededeling. Deze omschrijft een aantal elementen voor een EU-breed strategisch kader voor steun aan de hervorming van de veiligheidssector in partnerlanden. Het belang van het document blijkt ook daaruit dat de regering heeft aangegeven dat het haar inzet is om het een leidraad te maken voor de toekomst.

De leden van bovengenoemde fracties hebben in deze fase van de discussie enkele opmerkingen en vragen. Zij onderschrijven daarbij in algemene zin de in de mededeling aangegeven beleidslijnen, zoals de versterking van het verband tussen duurzame ontwikkeling en duurzame veiligheid, in lijn met het Canadees/Nederlandse 3-D (*Defense, Development & Diplomacy*) beleid. Wel willen deze leden ervoor waarschuwen dat dit zich niet zo ver moet uitstrekken dat het in de praktijk onhanteerbaar wordt. Zo benadrukt de mededeling dat "human security" uitgangspunt is voor het EU-beleid. De eerdere ervaring in de praktijk met het begrip "human security" is echter niet in alle opzichten positief, omdat dit begrip zoveel aspecten heeft dat het alle kanten uitwaaiert.

Ook deze mededeling draagt daarvan de sporen. Zo wordt bijvoorbeeld stadsplanning als onderdeel van de agenda voor hervorming van de veiligheidssector genoemd.

datum 27 september 2016

ons kenmerk 159931u

blad 2

Het risico van verlies van focus onderstreept volgens de leden van de fracties van D66, VVD, PvdA en OSF ook het belang van een versterking van de positie van de HV. Dit zal nodig zijn om binnen de EU de noodzakelijke samenhang zeker te stellen tussen de uiteenlopende activiteiten ter ondersteuning van SSR. Deze leden dringen er bij de regering op aan de versterking van de positie van de HV, zoals ook onlangs door Commissievoorzitter Juncker bepleit, te bepleiten.

Een derde punt is capaciteitsopbouw van de strijdkrachten van de landen waarmee wordt samengewerkt. Daarbij gaat het dan om zaken als training, mentoring en advisering, en ondersteuning met niet-dodelijk materieel. De mededeling besteedt jammer genoeg slechts beperkte aandacht aan dit onderdeel van de SSR-agenda. Wel worden de lidstaten aangemoedigd om hun bilaterale SSR-inspanningen deel te laten vormen van gezamenlijke programmering. Vraag is dan of in een dergelijke gezamenlijke programmering voldoende aandacht gegeven zal worden aan militaire capaciteitsopbouw, in die landen waar dat noodzakelijk is voor de eigen veiligheid, en onder de voorwaarde van de eerbiediging van de democratische beginselen en mensenrechten, rechtsstaat, en dergelijke. Of moet eerder worden gedacht aan de NAVO en wellicht de VN om dit element van de SSR-agenda voor hun rekening te nemen, waarbij de EU zich vooral zal richten op niet-militaire onderdelen van een hervorming van de veiligheidssector in de betrokken landen?

De leden van de fracties van D66, VVD, PvdA en OSF zouden dit laatste betreuren, gegeven het belang van een samenhangende brede SSR-strategie van de EU. Zij bepleiten dan ook meer aandacht voor de militaire aspecten van hervorming van de veiligheidssector dan naar voren komt in deze mededeling. Hoe ziet de regering dit, zo vragen deze leden?

Tenslotte hebben deze leden nog twee specifieke vragen. De mededeling verwijst naar samenwerking met de VN en andere internationale spelers. Wordt daarbij een zekere rolverdeling voorzien, zo vragen deze leden? Daarnaast benadrukt de mededeling een aantal malen dat het bij SSR voor wat betreft de EU gaat om de veiligheidsbehoeften van zowel de staat als het individu. Op bladzijde 8, in de eerste alinea, wordt echter ook gewezen op de veiligheidsbehoeften van "belangrijke demografische groepen". Wat moet daaronder verstaan worden en welke invulling zou daaraan binnen het SSR-beleid van de EU gegeven worden?

De leden van de fractie van de **SP** vragen of de regering het eens is met de Europese Commissie dat het noodzakelijk is de betrokkenheid van de EU bij SSR in partnerlanden op te tuigen, en dat "diplomatieke en financiële, militaire en civiele, ... interventies van de EU ..steviger [moeten] worden verankerd in één enkel, EU-breed steunkader"? Zo ja, op grond waarvan is de regering dit dan met de Commissie eens; in welke opzichten schoot het beleid van de EU in deze dan tot op heden tekort; wat is de meerwaarde van een (steviger) EU-breed kader?

In de zogenaamde "roadmap" die de Commissie voorafgaande aan de mededeling publiceerde, wordt gesteld dat het voorgenomen beleid past in een van de politieke prioriteiten van Commissievoorzitter Junker, namelijk om van de EU een sterkere mondiale actor te maken.¹ Deelt de regering de visie dat het verstevigen van het EU-brede kader inzake SSR de EU als "global actor" zal versterken, en ziet de regering dit samen met de Commissievoorzitter als een nastrevenswaardig doel? Behelst in de visie van de regering het voorgestelde kader ook een intensive-

¹ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2016_eas_001_cwp_security_sector_reform_en.pdf

datum 27 september 2016

ons kenmerk 159931u

blad 3

ring van de EU-betrokkenheid bij SSR of enkel een betere coördinatie? Voor zover de regering van mening is dat het een intensivering betreft, hoe zal die zich dan concreet (moeten) uiten? Betekent dit ook de inzet van meer middelen (financieel of anderszins) op dit terrein? Verwacht de regering dat het aantal "interventies van de EU" waar het document over spreekt zal toenemen, zo vragen de leden van de fractie van de SP?

Voorts zouden de leden van de fractie van de SP graag willen weten hoe de EU-inspanningen op dit terrein zich verhouden tot bilaterale inspanningen van Nederland met betrekking tot SSR? Meer in het algemeen, welke Nederlandse belangen worden volgens de regering gediend met de EU-betrokkenheid bij SSR en het voorgestelde EU-brede kader? En welke rol ziet de regering weggelegd voor de Commissie – en in relatie tot de lidstaten binnen de GBVB/GVDB – op dit beleidsterrein?

In deze gezamenlijke mededeling wordt gewag gemaakt van het "risico van non-interventie" en wordt gesteld dat als een staat niet in staat blijkt haar burgers te beschermen en er "extreme gebeurtenissen" dreigen, de EU zou moeten kunnen besluiten tot het verlenen van SSR-steun, "zelfs als niet aan belangrijke voorwaarden is voldaan, zoals een formele toezegging om veranderingen door te voeren". In hoeverre is dit al staand beleid of is dit een volgens de regering een voorstel tot een nieuwe beleidslijn? Staat de regering achter dit beleid of beleidsvoorstel? Is de regering het met deze leden eens dat de Commissie zich hier indirect beroept op het zogenaamde "*Responsibility to Protect*" (R2P)? Vindt de regering dit een juist uitgangspunt voor het verlenen van SSR-steun?

Tenslotte hebben de leden van de fractie van de SP nog enkele vragen over de in te zetten instrumenten in het kader van SSR en de mogelijke gevolgen daarvan. In hoeverre behelst de in deze mededeling voorgestelde versteviging van het EU-brede kader ook een intensivering van de militaire dimensie van EU-steun? Verwacht de regering een toename van het aantal militaire missies van de EU of zou de versteviging van het EU-brede kader zoals hier voorgesteld daar mogelijk toe kunnen leiden? De mededeling spreekt over de mogelijkheid tot het verlenen van "niet-dodelijke materiele steun" en de noodzaak tot het verkrijgen van "voldoende garanties" dat het "materieel niet zal worden gebruikt om de mensenrechten, de fundamentele vrijheden en de rechtstaat te schenden". Is de regering er gerust op dat deze garanties ook altijd verkregen zullen worden, en zo ja, met welke procedures zal dat dan geborgd moeten worden?

De commissie BDO ziet de reactie van de regering - bij voorkeur binnen vier weken - met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Prof. mr. N.J. Schrijver

Voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en
Ontwikkelingssamenwerking